

Nove knjige

Grozdanka GOJKOV: Didaktika nadarjenih (Didaktika darovitih). Vršac, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača (2008).

Formalni ali splošni del

Akademikinja profesorica dr. Grozdanka Gojkov z omenjenim obsežnim enciklopedično in interdisciplinarno zasnovanim znanstvenim delom, ki vsebuje 338 strani, nadaljuje svojo poglobljeno in sodobno primerjalno kritično proučevanje ne zgolj edukacije, temveč tudi koncepcije in identifikacije nadarjenosti od vrtca do univerze. Delo, ki je bilo kumulativno grajeno vrsto garaških let, vsebuje naslednja večja poglavja z mnogimi podpoglavji: Postmoderna pedagogika in nadarjeni, Modeli razumevanja in metodološki pristopi k raziskovanju nadarjenosti in Metakognicija in nadarjenost v didaktiki.

Enciklopedično zasnovana knjiga *Didaktika nadarjenih (Didaktika darovitih)* je lahko v zgoraj omenjenem pomenu opora, zlasti zaradi kakovostnega povezovalnega induktivne in deduktivne metode, ter kritična refleksija obstoječe prakse za načrtovanje operacionalizacije koncipiranja, identifikacije in edukacije nadarjenih otrok, učencev in študentov v vseh državah jugovzhodne Evrope. V tem smislu, zlasti zaradi teoretske aktualne zaobseženosti in celo obsežnih lastnih raziskovalnoempiričnih študij, se lahko to izjemno pomembno delo primerja s podobnimi temeljnimi besedili velikih središč, kot so: Belin Blank Center v Iowa (Colangelo), NEAG Center, Connecticut (Renzulli), GERRIC, Sydney (Gross) in Université du Quebec, Montreal (Gagne) ob mnogih skromnejših objektivnih in subjektivnih možnostih.

Posebna spoštovanja je z omenjenim knjižnim delom vreden empirično-raziskovalni temelj celotnega besedila v vseh poglavjih, kar ni ravno v navadi povsod v manj razvitem svetu in zlasti ne pri nas, v Sloveniji, z dvema nalogama: Spodbujanje razvoja nadarjenih učencev v devetletni osnovni šoli in Koncept vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi dijaki v srednjem izobraževanju. Kajti, kakor sklene sama avtorica akademikinja profesorica dr. Grozdanka Gojkov, šele celostno in aktualno empirično podprto koncipiranje nadarjenosti je lahko dobra podlaga za sistemizacijo nacionalnih strategij edukacije nadarjenih učencev. Žal pa so nacionalne strategije v mnogih državah jugovzhodne Evrope na eni strani teoretsko še preskromno in neaktualno zasnovane, na drugi strani pa so skoraj brez ustreznih empiričnih raziskav.

Avtorica knjige *Didaktika nadarjenih* podobno kot avtorji drugih temeljnih besedil o nadarjenosti v razvitem svetu dosledno uveljavlja notranje homogeno zaokrožen sistem skrbi za nadarjene in talentirane v smislu enotnosti med koncepcijo, identifikacijo in edukacijo nadarjenosti. Tudi omenjena metodološka in

spoznavnoteoretska discipliniranost ni pogosta v Evropi, še posebno ne v jugovzhodni Evropi.

V omenjenem dragocenem knjižnem delu o nadarjenosti dr. Grozdanka Gojkov ne sledi mehanično v praksi zelo pogostim pozitivističnim in funkcionalističnim premisam. Vseskozi se avtorica aksiološko dosledno zavzema za fenomenološko, antropološko, humanistično in holistično pojmovanje nadarjenosti kot izhodišča za identifikacijo in edukacijo nadarjenih učencev.

Avtoričin sporočilni stil, terminologija in načini oblikovanja misli ustrezajo populaciji učiteljev, vzgojiteljev, staršev, nadarjenih učencev, mentorjev in študentov na pedagoških kadrovskih šolah, ki jim je kot ciljni skupini knjiga namenjena. Struktura in kompozicija besedil ustrezata naslovu pomensko poudarjene edukacije talentov in je logično urejena. Z vidika rabe znanstvenega aparata je knjiga akademikinje profesorice dr. Grozdanke Gojkov solidno in poglobljeno znanstveno delo, ki temelji na dolgoletnem proučevanju nadarjenosti in rabi obsežnih citiranih aktualnih ter vsebinsko relevantnih 224 virov. Med njimi je tudi veliko aktualnih sistemskih teorij s področja nadarjenosti. Omenjeno enciklopedično zasnovano knjižno delo obravnava fenomen nadarjenosti v luči različnih znanstvenih disciplin in strok na interdisciplinarni podlagi. Tovrstnega temeljno strokovnega besedila ne najdemo v prostoru jugovzhodne Evrope, težko pa tudi v srednji Evropi. Avtorica vseskozi uporablja strokovno kompetentno in hkrati za pedagoško prakso razumljivo strokovno izrazje, kar tudi ni pogosto v knjižnem svetu s področja nadarjenosti.

Ne le da je knjiga dr. Grozdanke Gojkov Didaktika nadarjenih obsežna in poglobljena, temveč ima tudi veliko informativno vrednost. Zaporedje in kompozicija besedila sta logično strukturirana in notranje usklajena celota.

Vsebinski ali posebni del

Avtorica knjige uspešno povezuje glavne sodobne tokove raziskovanj, predvsem v didaktiki, pedagogiki, psihologiji in pedagoški psihologiji, z edukacijo nadarjenih učencev. Obravnavana proučevana področja kognicije, učenja in razvoja so v razvitem svetu vse aktualnejša za učinkovito učno in poučevalno okolje za nadarjene učence. V zvezi z teorijo učenja in poučevanja nadarjenih učencev obravnava knjiga v glavnem diferencirani model nadarjenosti (Gagne), teorijo spoznavanja in teorijo edukacijske intervence. Na tej podlagi so izoblikovani principi spodbudnega proaktivnega učnega okolja za učinkovito edukacijo nadarjenih učencev. Med njimi zlasti najpomembnejši v konstruktivistični filozofiji, imenovani metakognicija.

Akademikinja dr. Grozdanka Gojkov s tem delom zapolnjuje veliko vrzel med študijem nadarjenosti in temeljnimi sodobnimi tokovi psihološkega in pedagoškega raziskovanja. Po avtorju Cropleyu je področje učenja in poučevanja nadarjenosti raziskovalno površno pokrito (International Handbook of Giftedness and Talent). Prav knjiga dr. Gojkove pa si prizadeva teoretično- in empiričnoraziskovalno odpraviti omenjeno pomanjkljivost. Najpogosteje nadomeščajo raziskovalno podlago opisi programov, spremljani z zvenečimi

frazami pedagoškega besednjaka. Kajti samo empirično utemeljen znanstveni študij učenja in pouka lahko prispeva trdno in neprecenljivo kompetentno znanje, ki lahko usmerja evalvacijo učinkovitega učnega in poučevalnega okolja za nadarjene učence. V omenjeni knjigi opisana teorija spoznavanja se usmerja na razumevanje in razlago procesa učenja in razvoja (Piaget, Vigotski), teorija intervence pa poskuša identificirati in načrtovati ustrezne metode in strategije poučevanja in spodbujanja tega procesa spoznavanja.

Omenjena dragocena vsebina knjige se ogiba ozke kognitivistične usmerjenosti, saj zajema v razumevanju, identifikaciji in edukaciji nadarjenosti enakovredno afektivne vidike učnega procesa v holističnem sistemu.

Omenjena ideja, da emocionalne ovire zaviralno vplivajo na razvoj dispozicij in sposobnosti nadarjenih, je danes zelo pomembna tako s teoretične kakor praktične perspektive. Razvijanje namere obrambnega soočanja namesto učne namere vodi v visokem odstotku pri nadarjenih učencih do fenomena učne neuspešnosti (underachievement), ki ga avtorica utemeljeno znanstveno analizira.

Splošno vzeto dr. Grozdanka Gojkov s knjižnim delom Didaktika nadarjenih bistveno in nenadomestljivo dopolnjuje študij procesa učenja in poučevanja, ki je bil doslej krivično bolj ali manj prezrt pri raziskovanju nadarjenosti. Avtoričine in druge pomembne znanstvene raziskave o učenju in poučevanju talentov definirajo pogloblitve karakteristike učinkovitega procesa učenja: učenje je konstruktiven, kumulativen, samousmerjajoč, k cilju usmerjen, sodelovalen in individualno raznolik proces razvijanja znanja in konstrukcije pomena.

Vsebinsko omenjena knjiga zajame vse prej navedeno in tudi zato lahko sklenemo, da gre za neprecenljivo temeljno podlago za družbeno in osebno uresničitev talentov. Pri tem pa je bistveno, da knjiga razvija svobodnega duha, ki ni ustvarjalen v prilagajanju in kompromisih, temveč v uresničevanju svojih darov.

Dr. Ivan Ferbežer

Monika GOVEKAR OKOLIŠ in Nives LIČEN: Poglavja iz andragogike. Ljubljana, Znanstvena založba in Oddelek za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete, 2008.

Živimo v dobi učenja, saj nas nenehne spremembe vedno znova silijo v pridobivanje novega znanja. Zato postaja izobraževanje odraslih zmeraj pomembnejša znanstvena disciplina v vzgojno-izobraževalnih vedah. Avtorici Monika Govekar Okoliš in Nives Ličen sta z obravnavano knjigo Poglavja iz andragogike, ki je letos izšla na Filozofski fakulteti pri Znanstveni založbi in Oddelku za pedagogiko in andragogiko, slovensko bibliografijo obogatili za delo, ki zaobjema vse osnovne in bistvene prvine in teme izobraževanja odraslih.

Knjigo poleg uvoda, priloge in indeksa avtorjev sestavljajo štiri poglavja.

V prvem, Kaj je andragogika, se bralec sezna tako z andragoško teorijo